

Vaikai, turintys elgesio ar/ir emocijų sutrikimų. Kaip jiems padėti?

Rekomendacijos pedagogams

1. Gerbkite vaiką ir priimkite jį tokį, koks jis yra. Stenkitės suprasti netinkamo mokinio elgesio priežastis ir keiskite savo nusistatymą jo atžvilgiu, palaikant teigiamus emocinius santykius su vaiku, nepaisant aplinkinius dirginančių savybių. Gerų tarpusavio santykių pradžia - tai geranoriškas ir teigiamas požiūris į vaiką, kartu stebint jo stipriąsias puses.
2. Klasėje vaiką pasodinkite mažiausiai blaškančioje vietoje (pvz. šalia mokytojo stalo). Tarp protinės veiklos užduočių taikykite žaidybinius pratimus. Skatinkite atlikti pavedimus, pertraukų metu neleiskite atlikinėti namų darbams skirtų užduočių.
3. Žodinius nurodymus pateikite trumpai ir aiškiai, įsitikinkite, ar tikrai vaikas suprato, ką jam reikės daryti, kur eiti, ką paimti ir pan. Kad impulsyvus vaikas jus suprastų, prieš ką nors pasakydami, pagalvokite ir pasverkite kiekvieną savo žodį, po to palaikydami akių kontaktą su vaiku, paklauskite, ar pasiruošęs jis jūsų klausytis, ir tik po to kalbėkite, balso intonacija pabrėždami visus pagrindinius žodžius.
4. Jei mokinyš jūsų negirdi ir nesiklauso, naudokite „užstrigusios plokštelės“ techniką – tvirtu balsu pakartokite savo žodžius žodis į žodį vaikui 3 - 4 kartus, darydami ilgas pauzes. Būtinai pasiekite savo, bet nekeisdami taktikos. Kai vaikas jūsų prašymą įvykdys, jį pagirkite ar padėkokite.
5. Kartais hiperaktyvus vaikas, kai yra labai susijaudinęs, negali pats nusiraminti ir nustoti netinkamai elgtis. Padėkite jam, pvz. vietoj žodžių ir pastabų, prieikite prie jo ir apkabinkite. Kartais tokiomis minutėmis galima pajusti, kad vaikas kaip balionas išsileidžia ir glaudžiasi pats prie jūsų. Po pykčio ir agresijos proveržio leiskite pabūti saugioje ir ramioje aplinkoje.
6. **Skatinkite pozityvų mokinio elgesį.** Naudokite su vaiku elgesio sutartis, pastiprinimus aktyvia veikla arba taškais. Klasėje galima iškabinti pageidaujamo elgesio taisykles, pvz. į pamoką ateiti laiku, pasisveikinti ir kt. Sukurkite situacijas, kuriuose mokinyš patirtų sėkmę, pripažinimą. Už teigiamą elgesį, atliktas užduotis pagirkite (*Dėmesio*: venkite neadekvačių paskatinimų, kad vaikas nesutelktų dėmesio tik į apdovanojimus, o ne į savo elgesio keitimą), galima skatinti leidimu išsiųsti draugui žinutę, žaisti kompiuterinius mokomuosius žaidimus ir pan. Siekiant tinkamo mokinio elgesio, galima laikytis netinkamo elgesio slopinimo strategijos. Gali būti taikomos tokios bausmės: tikslingas mokinio elgesio ignoravimas, pastabos, apribojimai, kitų pastiprinimų būdų netaikymas, pelnytų už

gerą elgesį taškų praradimas, papildomų pareigų skyrimas. Taikydami bausmes, mokytojai turėtų jas derinti su alternatyvaus elgesio pastiprinimu, bausti nuosekliai ir iškart po nusizengimo, kai teigiami poveikio būdai nebuvo veiksmingi.

7. Būtina laikytis susitarimo su mokiniu ir nuoseklumo.
8. Planuodami tvarkaraštį atkreipkite dėmesį į tai, kad darbo dienos eigoje keistūsi veikla. Muzikos, kūno kultūros, dailės pamokos turėtų būti įterptos tarp pagrindinių (matematikos, skaitymo) dalykų. Kadangi tokiems vaikams labai sunku prisitaikyti prie tvarkaraščio, iš anksto mokinį informuokite (jei yra galimybė) apie tvarkaraščio pasikeitimą.
9. Skirdami užduotis:
 - Mokiniui duokite tik vieną užduotį tam tikram laikui, kad jis ją galėtų pabaigti iki galo;
 - Venkite didelės apimties užduočių arba išskaidykite jas į atskiras dalis: kad vaikas, vienu metu palaipsniui galėtų atlikti visą užduotį;
 - Netrukdykite vaiko tuo metu, kai jis atlieka užduotis, nes tai išblaško jo dėmesį. Suraskite kitokį būdą tikrinti ir kontroliuoti mokinį;
 - Stenkitės, kad mokinys kuo daugiau informacijos gautų iš knygos ir kuo mažiau reikėtų kažką nurašinėti;
 - Nuolat tikrinkite, nuolat kontroliuokite užduočių atlikimo metu, nuolat vertinkite šių užduočių atlikimą, pateikdami grįžtamąjį ryšį. Atminkite, kad vaikai, turintys elgesio problemų, linkę darbus vilkinti iki paskutinės minutės.
10. Įtraukite mokinį į aktyvų klasės gyvenimą ir skatinkite dalyvauti popamokinėje veikloje, kad jis patirtų sėkmę ir jaustųsi reikalingas ir svarbus. Siekite, kad bendraamžiai jam padėtų draugauti ir mokytis.
11. Sėkmingam elgesio ir/ar emocinių sutrikimų turinčiam mokinio mokymuisi mokykloje būtinas visų mokyklos specialistų ir šeimos narių bendradarbiavimas.

SĖKMĖS IR KANTRYBĖS!

Rekomendacijas parengė Pasvalio rajono savivaldybės Švietimo pagalbos tarnybos Pedagoginio psichologinio sk. psichologė metodininkė Jolita Stipinienė (2020 m.)

Naudoti šaltiniai:

1. Metodinės rekomendacijos mokytojams ir švietimo pagalbos teikėjams „Padėkime vaikams mokytis“, 2013.
2. Monina G., Liutova-Roberts E., Čiutko L. „Hiperaktyvūs vaikai: psichologinė-pedagoginė pagalba“ (rusų kalba), Sankt-Peterburgas, 2007.
3. Monkevičienė O. Specifinių pažinimo procesų ir savireguliacijos sutrikimų turintys vaikai.// Mano vaikai. Kaunas, 2003.
4. Goldstein S., Goldstein M. Managing Attention Deficit Hyperactivity Disorder in Children. Canada, 1998.